

INFORME JUSTIFICATIU DE LA INSUFICIÈNCIA DE MITJANS PROPIS DEL SERVEI PER A LA GESTIÓ DE 3 RECURSOS RESIDENCIALS PER A LA REINSERCIÓ DE LA POBLACIÓ RECLUSA DELS CENTRES PENITENCIARIS DE CATALUNYA I ALLIBERADA CONDICIONAL, AIXÍ COM PERSONES ALLIBERADES DEFINITIVES EN EL MOMENT DE TRANSICIÓ DE LA PRESÓ A LA COMUNITAT

Tant la Constitució espanyola, com la llei general penitenciària i el reglament penitenciari, expliciten en els seu articulat que les penes privatives de llibertat resten orientades vers la reeducació i la reinserció social. És competència de l'administració penitenciària aportar els mitjans necessaris per l'assoliment d'aquest objectiu.

Existeixen un grup d'interns, que no disposen de domicili ni de xarxa família i que es troben per tant en una situació de vulnerabilitat social respecte a la resta. Aquests interns necessiten poder gaudir dels permisos penitenciaris als quals tenen dret segons la normativa legal. I també han de poder tenir accés al compliment de la condemna atenent al que estableix l'article 86.4 del reglament penitenciari i a la llibertat condicional, essent imprescindible per això disposar d'un domicili. Cal afegir també que les persones que surten en llibertat definitiva i es troben en situació de sensellarisme, necessiten del suport de l'administració penitenciària per facilitar la seva transició de la presó a la comunitat, per tal que no es trenqui el treball educatiu i de reinserció que han fet mentre complien condemna.

Els recursos residencials són unitats arquitectònicament ubicades fora del recinte dels centres penitenciaris, preferentment en habitatges ordinaris de l'entorn comunitari; adreçats a interns i internes sense xarxa d'acollida sociofamiliar o amb xarxa feble, i amb manca d'habitatge.

La funció dels recursos residencials a licitar és cobrir la manca de domicili d'aquests interns. No ens referim únicament al domicili com habitatge, sinó al domicili amb personal professional, encarregat de dur a terme la funció socioeducativa i d'afavorir la vinculació de les persones residents amb el medi extern, a fi de facilitar la reinserció en la societat. S'entén per tant el domicili en sentit ampli com un recurs que contribueix a la funció de reinserció.

Per una banda, el servei de gestió dels recursos residencials implica, en tots els seus lots, el lloguer o adquisició d'instal·lacions residencials en uns territoris definits, i l'adequació dels espais a les característiques que es detallen al plec de tècniques:

- a) Habitacions/dormitoris amb llits suficients, matalassos i equipament de llit per a la població resident que sigui derivada.
- b) Sala d'estar/menjador equipada amb el mobiliari, aparell de televisió i espai necessari per a la població resident que sigui derivada.
- c) Cuina amb la dotació dels electrodomèstics mínims necessaris (cuina, nevera, microones i cafetera), parament de la llar i queviures, o formes alternatives de proveir-ho, per poder fer els àpats d'acord amb els horaris de presència de les persones residents.
- d) Despatx per al personal del recurs i/o sala equipada com a mínim amb cadires i taula per a les intervencions grupals i/o individuals.

- e) Cambra de bany amb l'equipament suficient per a fer-ne ús diari adequat que permeti satisfer les necessitats bàsiques d'higiene personal.

Per altra banda els recursos residencials necessiten d'un equip de professionals que duguin a terme l'acció socioeducativa inherent al servei, atès que el servei contempla de manera indivisible, tant la cobertura de domicili, com l'acció socioeducativa, atès que cal treballar competències com les habilitats socials, competències per fomentar l'autonomia, vinculació a recursos de la xarxa comunitària i establir plans de treball amb les persones internes.

Per complir amb les funcions encomanades i dur a terme la correcta execució del servei, es preveuen diferents perfils professionals; concretament dels àmbits de: Psicologia, Educació Social, Treball Social, Criminologia o equivalent, i Integració social si s'escau en funció del lot.

Malgrat alguns dels perfils professionals necessaris per dur a terme els servei, si que els disposa l'administració penitenciària, la jornada laboral d'aquests està vinculada a les tasques pròpies dels centres penitenciaris ordinaris i oberts, així com les tasques vinculades al seguiment de les persones alliberades condicionals, i per tant no poden dur a terme les tasques socioeducatives pròpies dels recursos residencials.

La finalitat del recurs residencial és aconseguir que la persona usuària consolidi el seu pla de reinserció social potenciant la seva integració en un context sociocomunitari.

Per aconseguir això es requereix de professionals que coneguin els recursos de la comunitat i que es coordinin amb aquest recursos externs al centre penitenciar, per orientar a les persones internes en la seva integració a la comunitat. Aquesta és una eina clau en el treball socioeducatiu amb les persones residents. Es tracta de fer un acompanyament a les persones residents en el recurs i de vincular-les amb els recursos socioeducatius de la comunitat, per aconseguir la seva integració en la societat una vegada surtin de la presó. Aquest acompanyament, és aconsellable que es realitzi per persones de fora de l'administració penitenciària, facilitant així un primer vincle de connexió entre la presó i la comunitat.

Els professionals de l'àmbit penitenciar, no disposen de la formació ni dels coneixements necessaris per dur a terme les tasques socioeducatives que es requereixen en el contracte, en no estar entre les seves funcions la coordinació amb els recursos comunitaris externs a l'administració penitenciària.

D'altra banda, els professionals del recurs residencial, han de fer un acompanyament de les persones residents al recurs, per tal que guanyin autonomia en les tasques diàries i han de dinamitzar els programes socioeducatius. Per això es demana al plec de prescripcions tècniques, que els horaris dels professionals s'han d'establir d'acord amb les necessitats del recurs i els respectius programes individuals de tractament. Per tant, es requereix d'una flexibilitat horària que no s'ajusta als horaris dels professionals penitenciaris.

Atesa la necessitat de disposar d'habitatges i de professionals, amb jornades laborals, tasques i coneixements específics que no es corresponen amb les del personal de l'administració penitenciària, es conclou que l'Administració no disposa ni dels mitjans materials (instal·lacions i equipaments), ni dels recursos humans suficients i adequats, per dur a terme la prestació del

servei per a la gestió de 3 recursos residencials per a la reinserció de la població reclusa dels centres penitenciaris de Catalunya i alliberada condicional, així com persones alliberades definitives en el moment de transició de la presó a la comunitat.

La subdirectora general de Programes
de Rehabilitació i Sanitat